

NOVA JUGOSLAVIJA I OTEČESTVENOFRONTOVSKA BUGARSKA

TITO — DIMITROVU

6. marta 1944.

Bugarski bataljon „Hristo Botev“ i Ohridskoprespanski bataljon probili su neprijateljski obruč i preko planina Kožuha, Belasice i Plač-kavice izbili na planinu Kozjak. Ostale makedonske jedinice probile su blokadu nanevši neprijateljima velike gubitke.¹

V. Dedijer, *Novi prilozi za biografiju Josipa Broza Tita*, 2, 1060.

TITO — ŠTABU 3. KORPUSA

29. aprila 1944.

U vezi sa vjerovatnom skorom kapitulacijom Bugarske od vanred-
ne je važnosti da naše divizije pređu u Srbiju da bi mi maksimalno is-
koristili tu kapitulaciju.

Ne zaboravite da je za čitav oslobodilački pokret u Jugoslaviji da-
nas od primarne važnosti Srbija. Pitanje likvidacije izbjegličke vlade i
priznanja Nac(ionalnog) komiteta (oslobođenja Jugoslavije) zavisi od
Srbije, odnosno od naše snage u Srbiji. Ravnajte se prema tome.
sto, 1068.

SPORAZUM IZMEĐU NKOJ-a I VLADE OTEČESTVENOG FRONTA BUGARSKE

Krajova, 5. oktobra 1944.

Iz Kabineta predsednika Nacionalnog komiteta (oslobođenja) Ju-
oslavije izdato je 5. oktobra 1944. sledeće saopštenje.

„Petog oktobra 1944. godine održan je sastanak između predsed-
ika Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije Josipa Broza Tita i
slegata bugarske vlade Otečestvenog fronta na čelu sa ministrom gg.

¹ Bugarski bataljon je bio formiran od bugarskih vojnika prebeglih na stra-

¹ NOV i POJ. U graničnim predelima Bugarske i Jugoslavije, na teri-
riji jugoistočne Srbije, stvarana su uporišta bugarskog antifasističkog pokreta,
amenuta prostorija služila je za formiranje bugarskih partizanskih jedinica, za
mštanje pomoći iz vazduha, za odmor malobrojnih bugarskih antifasističkih bo-
tca. Bataljon „Hristo Botev“ bio je, međutim, retka jedinica u sastavu NOVJ u
lakedoniji, jer se bugarski vojnici nisu često predavali. Titovi izveštaji Dimi-
ovu o predaji bugarskih vojnika na tlu Jugoslavije jedinicama NOVJ su pre-
rani, s obzirom na stvarno stanje. Pomenuti bataljon je učestvovao u poznatom
bruarskom pohodu Glavnog štaba Makedonije i jedinica koje su ga pratile od
čko-jugoslovenske granice, na jugu, do Kumanova, na severu. Time su se borbe
zgorevale i preko Vardara u istočnoj Makedoniji.

Dobri Terpeševom i Petrom Todorovom. Razgovori su tekli u srdačnom i prijateljskom tonu i u duhu obostranog razumevanja.

Postignuta je saglasnost:

1. — O vojničkoj saradnji u borbi protiv zajedničkog neprijatelja, nemačkog osvajača;

2. — Da će se sva pitanja koja proističu iz savezničkih odnosa i prijateljske saradnje Bugarske i Jugoslavije rešavati u duhu bratskih i zajedničkih interesa naroda Jugoslavije i bugarskog naroda.

Delegati vlade Otečestvenog fronta izrazili su spremnost da učine sve za ispravljanje nepravdi koje su narodima Jugoslavije počinili reakcionarni fašistički elementi bugarske vlade i da će se u punoj meri založiti da se normalizuju odnosi između bugarskog naroda i naroda Jugoslavije u duhu pune i bratske solidarnosti".²

TANJUG, 5. oktobar 1944; S. Nešović, *Jugoslavija—Bugarska, ratno vreme*, 46—47.

TITO — KOCI POPOVICU

Vršac, 16. oktobra 1944.

Pokret bugarskih trupa bio je predviđen u sporazumu sa mnom. U vezi s vašim depešama u kojima govorite o otimanju i pljački trofeja koje su zadobile naše jedinice i nelojalnom držanju Bugara, zatražio sam od sovj/etske/ komande da bugarske trupe smjesta obustave pokret prema Kosovu i isprazne teritoriju Srbije. O toj odluci saopštiću sovj/etskoj/ vladi. Ako bi se Bugari tome oduprli, smatraćemo to neprijateljskim aktom.

J. B. Tito, *Sabrana djela*, 24, 85.

CK BRP(k) — MARŠALU JOSIPU BROZU TITU I CK KP JUGOSLAVIJE

Sofija, 2. novembra 1944.

... Posebno u pitanju stvaranja slobodne makedonske države u okviru nove, federativne Jugoslavije, s kojom se stvara prvi i odlučan put k ostvarenju težnji Makedonaca za slobodnom jedinstvenom Makedonijom, mi vam stavljamo do znanja da naša Partija i naš narod najtoplije pozdravljaju novu makedonsku državu. Mi ćemo raditi na njenom popularizovanju kako među cijelim bugarskim narodom tako i posebno među stanovništvom u bugarskom dijelu Makedonije; mi ćemo raditi na buđenju nacionalne svijesti Makedonaca u tom kraju i iskorišćava-

² Bugarske trupe su učestvovala u operacijama na tlu Jugoslavije protiv Nemaca na osnovu sporazuma maršala Tita sa predstavnicima otečestvenofrontovske Bugarske u Krajovi, 5. oktobra 1944. Neki istoričari ovaj dolazak Bugara na tlo Jugoslavije nazivaju njihovim trećim žalosnim dolaskom na jugoslovensko tlo u XX veku. Bugari su učestvovali u Niškoj operaciji, u borbama na Kosovu i na Sremskom frontu, ali njihova vojnička uloga, nije bila od bitnog značaja za oslobođenje Jugoslavije. Maršal Tito je pristao na njihov dolazak na Staljinovo traženje, a, na drugoj strani, težeći da im, kao poraženoj strani u drugom svetskom ratu, koja je po drugi put „igrala“ na pogrešnu kartu u modernoj istoriji, pruži šansu da se rehabilituju. Staljin je tajno podržavao zadržavanje Bugara kao okupatora u grčkom delu Trakije računajući da će SSSR uspeti preko njih da izbije na Egejsko more. Bugarske trupe nalazile su se pod operativnom komandom sovjetskih štabova.

jući prošlost i sadašnjost makedonskog naroda u njegovoj borbi za oslobođenje nazivamo škole, organizacije itd. imenima makedonskih boraca i izdajemo makedonske novine. U tom cilju mi smo promijenili naziv naše gornjodžumajske partijske organizacije u makedonsku s pravom na OK pod rukovodstvom CK naše Partije, objašnjavajući da je ona komunistička po sadržini, a nacionalna (makedonska) po obliku rada. Cio taj rad mi ćemo razvijati u znaku široke agitacije za stvaranje najtješnjih veza između nove, federativne Jugoslavije i otečestvenofrontovske Bugarske, kojima će se, između ostalog, raščistiti put i za najbezbolnije ostvarenje makedonskog ideala slobodne jedinstvene Makedonije u okviru nove Jugoslavije. Mi smo duboko ubijedeni da će zajedničko dejstvo naših dviju bratskih partija omogućiti u bliskoj budućnosti takav savez koji će otkriti nove svijetle perspektive za sve južnoslovenske narode i pripremiti uslove za bratski sporazum i s ostalim balkanskim narodima ...

Isto, 24, 244—246.

BUGARSKI PREDLOG UGOVORA IZMEĐU JUGOSLAVIJE I BUGARSKE

Decembra 1944.

Vlada Jugoslavije u ime federativnih jedinica Demokratske Federativne Jugoslavije (Srbije, Hrvatske, Slovenije, Makedonije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine) s jedne strane, i vlada otečenstvenofrontovske Bugarske, s druge,

ispunjene odlučnošću da likvidiraju greške prošlosti i korenito promene pogrešnu politiku koju su vodile bivše vlade, usmeravajući svoje napore ka stvaranju federativne države južnoslovenskih naroda;

uverene u to da izražavaju vekovne težnje južnoslovenskih naroda, koji u ujedinjenju svih Južnih Slovena vide najbolju garantiju njihove nezavisnosti, slobodnog ekonomskog i kulturnog razvitka i čvrstog mira na Balkanu;

uverene u to da duh ujedinjenja pokreće ove narode u zajedničku borbu i da se uz pomoć armija Bugarske i Jugoslavije sada oslobađaju Sloveni na Balkanu od nemačkog okupatora, da je konačno nastupio čas ostvarivanja davno željenog ujedinjenja bratskih naroda,

dale su punomoćja sledećim delegatima:

za Bugarsku ...

za Jugoslaviju ...

koji su se okupili u i posle razmatranja pitanja odlučili da potpisu sledeći

U G O V O R

1. Bugarska i Jugoslavija se obavezuju da već sada vode svu svoju politiku u najtešnjoj saradnji i jedinstvu, ukazujući jedna drugoj svu moguću uzajamnu pomoć i podršku, ispunjavajući istovremeno svoje obaveze prema ujedinjenim narodima. One se takođe obavezuju da već sada ne ulaze ni u kakve saveze i sporazume koji su upereni protiv jedne od njih i da jedinstveno deluju po svim pitanjima koja se tiču bezbednosti njihovih zemalja.

2. Bugarska i Jugoslavija, produžavajući svoju usku saradnju za postizanje, u saglasnosti sa savezničkim nacijama, pune pobeđe nad

zajedničkim neprijateljem i uspostavljanje mira, zaključuju u tom cilju i vojni savez.

3. U interesu ekonomskog razvitka obeju zemalja Bugarska i Jugoslavija zaključuju carinski savez. Istovremeno i u skladu s tim biće razrađeni neophodni trgovinski, ekonomski, poštanski, železnički, transportni, policijski i valutni sporazumi, a isto tako sporazumi o zaštiti naroda, o borbi protiv nezaposlenosti i drugo. Pasoški sistem među dvema zemljama neodložno se ukida i dozvoljava se slobodno kretanje državljana obeju zemalja na njihovim teritorijama.

4. Bugarska i Jugoslavija, polazeći od toga da je u cilju ostvarenja ovog ujedinjenja i saveza neophodno upotrebiti sve snage za stvaranje i učvršćivanje demokratskih poredaka kod sebe u skladu s voljom svojih naroda, saradivaće jedna s drugom u svim oblastima materijalne i duhovne kulture i razvijaće bratsko prijateljstvo između dva naroda, iskorenjujući svaku pojavu fašizma i šovinizma.

5. Istovremeno sa zaključenjem sadašnjeg ugovora o političkom, vojnom i ekonomskom savezu, obe ugovorne strane, ispunjavajući nepokolebive želje svojih naroda, preduzimaju sve mere za ujedinjenje Demokratske Federativne Jugoslavije i otečestvenofrontovske Bugarske u jednu federativnu državu, koja će imati zajedničko narodno predstavnništvo i zajedničku federativnu vladu. Imajući u vidu isključivo vojne uslove, do završetka rata Bugarska i Jugoslavija zadržavaju svoje posebne vlade.

6. Poštujući odluku Antifašističkog veća narodnog oslobođenja Jugoslavije, prema kojoj se Makedonci priznaju kao ravnopravan narod s drugim narodima federativne Jugoslavije, obe strane ugovornice priznaju makedonskom narodu puno pravo na samoopredeljenje. Posle priznanja zajedničke federativne države južnoslovenskih naroda, sledeći volju odgovarajućeg stanovništva, oni delovi Makedonije koji su bili predati Bugarskoj po ugovoru iz 1913. godine i oni delovi Bugarske koji su pripali Jugoslaviji po ugovoru iz 1919. godine, biće prisajedinjeni Makedoniji odnosno Bugarskoj, saglasno volji njihovog stanovništva.

7. Ispunjavajući nepokolebljivu volju svojih naroda da budu faktori mira na Balkanu, obe strane ugovornice usaglasiće svoje napore za pojačanje, razvitak i učvršćenje prijateljskih odnosa među balkanskim narodima na bazi uzajamnog uvažavanja i iskrene saradnje.

8. Jugoslavija se odriče svih posledica koje bi mogle proizaći za Srbiju i Makedoniju kao rezultat učešća ranijih bugarskih vlasti u okupaciji Makedonije i Srbije. Istovremeno sa sadašnjim ugovorom biće zaključen poseban ugovor o bratskoj pomoći od strane Bugarske stanovništvu koje je stradalo u ratu i o učešću u njegovoj prehrani.

9. Za izradu teksta ustava zajedničke federativne države i za pripremu svih institucija i mera povezanih s ostvarenjem tako proklamovanog federalnog jedinstva, stvara se, istovremeno s potpisivanjem sadašnjeg ugovora, posebna Komisija „južnoslovenskog jedinstva“ sa sedištem u Beogradu. Ona će biti osnovana na paritetnom načelu predstavnika obeju vlada. Ova komisija osniva potkomisije koje će ostvarivati praktično sprovođenje ovog ugovora i pomoći izradu i primenu mera pomenutih u tački 3 ovog ugovora.

10. Konačan tekst federativnog ustava biće podnet na potvrdu narodnim predstavništvima na taj način stvorene federativne države. Samo posle toga biće stvorene i konačno oformljene zajedničke institucije federativne države.,

11. Ovaj ugovor sastavljen na bugarskom i srpskohrvatskom jeziku u dva primerka, namenjenih bugarskoj i jugoslovenskoj vladi, potpisan je u gradu

Tekst na oba jezika jednako je merodavan.

12. Ovaj ugovor stupa na snagu na dan razmene ratifikacije, što mora da se izvrši u toku 15 dana posle njegovog potpisivanja u gradu .

A. — CK SKJ, Bugarska 7-1/187; Ž. Avramovski, Dekret projekta ugovora o jugoslovensko-bugarskom savetu i federaciji, 1944—1947, Istorija XX veka, 2/1983, 102—103.

³ Najnovija istraživanja (M. Skakun, Ž. Avramovski i dr.) pokazuju da je ideju o jugoslovensko-bugarskom ujedinjenju pokrenuo Staljin prilikom Titovog boravka u Moskvi, septembra 1944. Ovu ideju je prihvatio G. Dimitrov, a i CK KPJ. Titova saglasnost za učešće bugarskih trupa protiv Nemaca na tlu Jugor slavije data u Krajovi 5. oktobra 1944. polazila je, pored ostalog, i od ovih namera. Isto pitanje jugoslovensko-bugarskog ujedinjenja pokrenuo je Staljin i prilikom boravka E. Kardelja u Moskvi — zajedno s Ivanom šubašićem. Jugoslovenski predlog Sporazuma o političkoj, vojnoj i ekonomskoj saradnji i bratskom jedinstvu naroda Jugoslavije i Bugarske, sa dva dodatka — o jedinstvenoj komandi oružanih snaga i o privrednoj saradnji predat je CK BRP (k) u prvoj dekadi novembra 1944. E. Kardelj piše da je Staljinova i Dimitrovljeva ideja prihvaćena, ali ne i sa oduševljenjem. CK BRP(k) odgovorio je svojim predlogom projekta ugovora o savezu. Namera je bila da se ugovor potpiše 31. decembra 1944. Kao zvanični predstavnik NKOJ-a u Sofiju je 22. decembra 1944. otputovao E. Kardelj. Kardelj piše u svojim *Sećanjima* da je Trajčo Kostov, sekretar Politbiroa BRP(k) istupio protiv ujedinjenja, pozivajući se na dugotrajnu tradiciju bugarske državnosti, smatrajući da postoje razlike u strukturi i mentalitetu Bugarske i Jugoslavije, te da od takve federacije neće nastati ništa dobro. Viko Červenkov se, naprotiv Trajčovu, zalagao za federaciju. Kolarov i ostali bugarski komunisti izjašnjavali su se za federaciju u načelu, ali sa mnogo rezervi. Bugarski predlog predat Kardelju u Sofiji nije, međutim, govorio o ujedinjenju. Kardelj je uspeo da se sačini kompromisni projekt. CK KPJ i NKOJ su insistirali, prema Ž. Avramovskom, na svom prvom predlogu. Uskoro je došlo do promene bugarskog stava. Njihov predstavnik u Beogradu Petar Todorov posetio je 2. januara 1945. maršala Tita i izjavio da je Bugarska spremna da odmah potpiše ugovor o ujedinjenju. Tito je zadužio Josipa Smoldaku da sačini ugovor. Prema Titu, trebalo je do kraja rata da se zadrže dve velike koje bi sporazumno vodile inostrane i vojne poslove, dok bi se političke i carinske granice ukinule. Jugoslovenski predlog je polazio od pluralističke koncepcije, to jest da Bugarska bude jedna od sedam federalnih jedinica, ravna Srbiji i ostalim federalnim jedinicama pojedinačno, naprotiv bugarskoj dualističkoj koncepciji. Bugarska vlada je januara 1945. sačinila novi projekt o ujedinjenju koji je dostavila Beogradu preko Vladimira Popovića, koji je u Bugarskoj boravio od početka januara 1945. Razgovori su tekli tajno kako za njih ne bi saznali Britanci i Amerikanci. Bugarska delegacija je stigla u Beograd, ali do potpisivanja ugovora nije došlo. Sovjetska vlada je intervenisala 21. januara 1945. da predstavnici Jugoslavije i Bugarske dođu u Moskvu. S bugarske strane stigli su predsednik vlade K. Georgijev i ministar unutrašnjih poslova Anton Jugov, a s jugoslovenske strane Moša Pijade. Konstatovano je da u tom trenutku nema uslova za stvaranje federacije i da se treba ograničiti na ugovor o političkoj, ekonomskoj i vojnoj saradnji i bratskom savezu. Moša Pijade je napisao predlog ugovora, dok je drugi predlog sačinio Andrej Visinski. Na zajedničkom sastanku formulisana je definitivni projekt koji je odobrilo sovjetsko Ministarstvo inostranih poslova. Delegacije su se sporazumele da predsednici vlada na dan potpisa Ugovora razmene poverljiva pisma u kojima bi naglasili da dve vlade ugovor smatraju „početnom osnovom za što skorije sklapanje federacije“. Od federacije se moralo odustati, jer je britanska vlada 26. januara 1945. protestovala kod bugarske vlade, naglašavajući da je protiv jugoslovensko-bugarske federacije pre završetka rata i da ona „pretpostavlja stvaranje šire balkanske federacije“, a ne samo južnoslovenske. Ministri inostranih poslova SAD i Velike Britanije su u Jalti izjavili da su protiv ugovora o savezu između Jugoslavije i Bugarske jer se ova kao pobeđena država u ratu nalazi pod režimom primirja. Krajem februara 1945. vlada SSSR-a je posle demarša Velike Britanije i SAD zatražila od Jugoslavije i Bugarske da odustanu od potpisivanja ugovora o savezu.

SPORAZUM
O POLITIČKOJ, VOJNOJ I EKONOMSKOJ SARADNJI I BRATSKOM
JEDINSTVU NARODA JUGOSLAVIJE I BUGARSKJE

31. decembra 1944.

Kao opunomoćeni predstavnici Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije, i kao opunomoćeni predstavnici vlade Otečenstvenog fronta Bugarske, sastavši se na dan 31. decembra 1944. godine u Beogradu, da zajednički pretresu predlog koji je vlada Bugarske uputila Nacionalnom komitetu oslobođenja Jugoslavije u cilju ostvarenja što tešnjih bratskih uzajamnih odnosa i jedinstva između naroda Srbije, Hrvatske, Slovenačke, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore, ujedinjenih u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji, s jedne strane, i bugarskog naroda, okupljenog oko vlade Otečestvenog fronta, s druge strane, pošto su izmenjali punomoći i pošto su utvrdili da su njihove vlade nadahnute istovetnim shvatanjima o zajednici interesa svojih naroda i da su zadojene jednako iskrenom željom da polože čvrst temelj tesnoj saradnji i bratskom jedinstvu naroda Jugoslavije i Bugarske, složili su se u sledećem:

1. Vlade Jugoslavije i Bugarske obavezuju se da celokupnu svoju politiku vode u najtešnjoj saradnji i zajednici radi pobedonosnog završavanja rata protiv hitlerovske Nemačke i obezbeđenja mira na Balkanu, čime će narodi Jugoslavije i Bugarske najsnažnije doprineti ostvarenju mira u posleratnom svetu.

Smatrajući svojim osnovnim sadašnjim zadatkom ujedinjenje svih političkih, vojnih i ekonomskih snaga svojih naroda da bi se u zajednici sa svima ujedinjenim miroljubivim nacijama sveta što brže postigla konačna i odlučna pobeđa u ratu i uništenje hitlerovske Nemačke, upraviće obe ugovorne strane svoju zajedničku spoljnu politiku u pravcu učvršćenja antihitlerovskog bloka miroljubivih nacija i postizanja najtešnje saradnje sa svima ujedinjenim nacijama i posle završetka rata, u uverenju da se samo tim putem može postići održanje mira i puni razvitak političkog, ekonomskog i socijalnog blagostanja svih miroljubivih nacija. Stoga će Jugoslavija i Bugarska zajednički pristupiti sistemu kolektivnog osiguranja mira na bazi ravnopravnosti svih miroljubivih nacija.

2. Odgovarajući težnjama svojih naroda obe ugovorne strane preduzeće sve mere za što skorije ujedinjenje federalnih država koje se sada nalaze u sastavu Jugoslavije i Bugarske u jednu federativnu državnu zajednicu. U tom duhu ukidaju se odmah pasoši i druge prepreke slobodnom kretanju građana preko dosadašnje granice Jugoslavije i Bugarske osim prepreka koje nastaju iz potreba rata.

3. Stvoriće se odmah jedinstvena komanda nad celokupnim oružanim snagama Jugoslavije i Bugarske.

4. Jugoslavija i Bugarska vodiće zajedničku spoljnu politiku.

5. Ukinuće se carinska granica i ostvariti najuža ekonomska saradnja između Jugoslavije i Bugarske.

6. Ovaj sporazum, koji je sklopljen s neodređenim trajanjem i koji svaka od ugovornih strana može otkazati s rokom od godinu dana

unapred, ima poslužiti kao osnova za ostvarenje potpunog ujedinjenja u smislu tačke 2. ovog sporazuma.

U cilju sprovođenja i ostvarenja ovog sporazuma obe ugovorne strane sporazumele su se da bude obrazovana, sa sedištem u Beogradu, zajednička jugoslovensko-bugarska komisija za političku, vojnu i ekonomsku saradnju i za pripremu potpunog ujedinjenja Jugoslavije i Bugarske u jednu federativnu državnu zajednicu. Komisija će raditi pod nazivom: Komisija jugoslovensko-bugarskog jedinstva. Komisijom će rukovoditi njeno Predsedništvo, koje će u isti mah biti i zajednički organ za vođenje spoljne politike, a Komisija će imati izvestan broj odseka prema potrebi koja se ukaže za sprovođenje ovog sporazuma.

Ovaj ugovor izrađen je u primeraka ...

Uz ovaj sporazum idu, kao njegovi bitni delovi, dva dodatka.

1. Dodatak I. — SPORAZUM O JEDINSTVENOJ KOMANDI SVIH ORUŽANIH SNAGA JUGOSLAVIJE I BUGARSKE i

2. Dodatak II. — SPORAZUM O PRIVREDNOJ SARADNJI IZMEĐU JUGOSLAVIJE I BUGARSKE.

Ovaj sporazum sa svojim dodacima stupa na snagu Potpisano u Beogradu⁴

2. Avramovski, n.n., 98—100.

⁴ Kardelj je pisao Titu iz Sofije 23. decembra 1944, da je Trajče Kostov dobio depešu od Dimitrova iz Moskve na osnovu koje su sačinili nov predlog namesto jugoslovenskog, koji se, uglavnom, svodio na „odbrambeni savez“, odnosno na nekakav „pakt o uzajamnoj pomoći“. Kardelj se zalagao za savez koji bi „naše mase“ shvatile kao „prvi korak ka ujedinjenju“. (Pismo objavljuje Ž. Avramovski, *Ugovori o jugoslovensko-bugarskom savezu, Istorija 20. veka, 2, 1983, 106—108.*)

Moša Pijade je izvestio Tita 17. februara 1945. iz Moskve da se ne može ostvariti federacija, s obzirom na međunarodni položaj Bugarske, ali da ona ostaje kao „naš zadatak za jedan povoljniji momenat“. Vlada Velike Britanije se otvoreno izjasnila protiv toga, kao što je bugarskoj vladi saopšteno, i to „da nema prava bez dozvole Saveznika da ustupa drugim državama delove svoje teritorije. Time je vlada Velike Britanije htela da spreči ustupanje bugarskog dela Makedonije našoj federalnoj jedinici, svakako zbog toga što bi to otvorilo pitanje i grčkog dela Makedonije.“ Ali, M. Pijade smatra da se sada ne bi moglo rešiti pitanje federacije čak i da nije bilo međunarodnih okolnosti koje su to otežavale, s obzirom na različite pristupe zainteresovanih strana ovom pitanju. Unutrašnje stanje u Bugarskoj je bilo takvo da ona nije bila spremna da prihvati federaciju, već samo dualistički princip koji je — po M. Pijade — bio konfederacija. Za Jugoslaviju je ovo dualističko rešenje, opet, bilo nepovoljno, jer bi u Jugoslaviji izazvalo težnju za konfederacijom, razbijajući jedinstvo naroda postignuto u narodnooslobodilačkoj borbi.